

Fenomenul migrației forței de muncă și formarea publicului diasporic: impactul asupra spațiului public și a practicilor instituționale

- Elemente generale -

Autoritatea Contractanta:

Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior și a Cercetării Științifice Universitare

Contractor: Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA)

Tip de proiect: Proiecte de cercetare exploratorie

Denumirea Programului din PN II: IDEI

Durata contractului: 2009-2011

Echipa de cercetare:

Camelia Beciu (coord.) (prof.univ.dr. Școala Națională de Studii Politice și Administrative, SNSPA / Institutul de Sociologie, Laboratorul *Sociologia comunicării și a spațiului public*), **Alexandru Cârlan** (lector.univ. drd, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, SNSPA), **Mălina Ciocea** (lector univ.dr., Școala Națională de Studii Politice și Administrative), **Valentina Marinescu** (conf.univ., Unviersitatea București, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială), **Nicolae Perpelea** (cercet.șt.dr., Institutul De Sociologie, Laboratorul *Sociologia comunicării și a spațiului public* / conf.univ. Unviersitatea București), **Anca Velicu** (cercet.șt.dr., Institutul De Sociologie, Laboratorul *Sociologia comunicării și a spațiului public*)

Proiectul abordează formarea și impactul *publicului diasporic* asupra reconfigurării spațiului public și instituțional din România. În formularea acestei teme s-a luat în considerare un fenomen apărut în contextul pre și post-aderării la UE: proliferarea comunităților de români din străinătate ca urmare a migrației forței de muncă pe piața europeană.

Comunitățile de români reflectă emergența unei realități economice, socio-instituționale și culturale. În același timp în jurul acestui fenomen se rearticulează imaginarul social referitor la identitatea națională, imaginea de țară și la repertoriul de oportunități pentru individ și societate. Implicațiile includ deopotrivă țara de origine și teritoriul gazdă.

Noile comunități reprezintă un *fenomen constitutiv* al așa-numitei *europenizări* a politicilor naționale și a culturilor publice. O evaluare curentă la nivelul teoriilor integrării, în mediile politico-mediatic și în rândul opiniei publice subliniază distincția dintre *integrare* și *realitatea comunitară*. Schimbarea de statut nu coincide neaparat cu emergența unor *logici sociale și instituționale*, specifice normelor europene. *Integrarea* este un proces politico-decisional. În schimb, *europenizarea* sistemelor și a diverselor practici este un proces socio-instituțional și cultural, nu întotdeauna predictibil și măsurabil în timp și ca intensitate. În acest context, fenomenul românilor care muncesc în străinătate nu mai poate fi abordat prin categorii clasice de tipul *diaspora* sau *emigrație* (ambele noțiuni degajă ideea unor fenomene parțiale care afectează doar anumite sfere decizionale). E vorba de comunități active în ambele teritorii (teritoriul de proveniență, respectiv, teritoriul - loc de muncă).

Această particularitate ridică problema construcției identitare a românilor care muncesc în străinătate - ca actor social aflat *între* două culturi complementare. În legătură cu acest aspect noțiunea de *public diasporic* - consacrată deja în literatura dedicată spațiului public sau comunicării interculturale - se dovedește utilă întrucât indică o formă de vizibilitate în spațiul public întemeiată pe diverse tipuri de atașamente (culturale, teritoriale, etnice etc.).

Proiectul adoptă următoarea premisă: publicul diasporic constituie o *resursă de mediere* între diverse tipuri de spațiu public (național, local, european); în același timp publicul diasporic poate indica o serie de practici de rezistență la acțiunea sistemelor autohtone. Practici, reprezentări și situații sociale până de curând familiare dobândesc - în context transnațional - noi dimensiuni. Se pune de aceea întrebarea în ce măsură media și instituțiile se reconfigurează prin evidențierea reprezentărilor și a noilor probleme *de societate* generate de fenomenul diasporic. În ce măsură fenomenul migrației forței de muncă generează așadar, transformări structurale și discursive la (i) nivelul spațiului public mediatic și (ii) al culturii instituționale, respectiv, al instituțiilor care se ocupă cu circulația forței de muncă? Ce tipuri de mecanisme publice sunt activate/create în vederea adaptării la *situațiile de interacțiune transnațională*?